

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XV. Proponitur quæstio, An summus Pontifex habeat iurisdictionem verè
coactiuam, ita vt possit leges condere, quæ obligent in conscientia, &
iudicare ac punire transgressores?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

edidit ipse decretum, quo vniuersæ Ecclesiæ declararet, licere sine vino sacrificium offerre. Itaque si errauit, errauit facto, non dogmate. Deinde non permittit, loco vini liquorem alium consecrari, quod fuisset materiam Sacramenti peruertere: sed id solum permittit, vt in altera tantum specie Eucharistiam consecrarent, idque ob extremam necessitatem, cum in ea regione vinum conseruari non possit, quin statim acescat. Quod quidem aut nullus error est, aut certe exploratus error non est. Accedit, mirum videri posse, si eo tempore vini visum non habuerint, aut conseruare non poterint, cum hoc tempore aded sit frequens, vt sine illo ne communicare quidem velint.

CAPVT XV.

Proponitur quæstio: An summus Pontifex habeat iurisdictionem verè coactiuam, ita vt possit leges cõdere, quæ obligent in consciẽtia, & iudicare, ac punire transgressores.

DEMONSTRAVIMVS hactenus, summum Pontificem iudicem esse controuersiarum, quæ in Ecclesia oriuntur: & iudicium eius certum atque infallibile esse. Sequitur nunc TERTIA quæstio: *An videlicet possit summus Pontifex cogere fideles, vt id credant, & faciant, quod ipse iudicauerit.* Quod idem, seruata proportione, de Episcopis ceteris intelligitur. Sed antequam ad rationes vel nostras, vel aduersariorum veniamus, operæ precium erit, pauca quædam annotare de statu ipso quæstionis, & sententiâ aduersariorum.

PRIMUM igitur annotandum est, nos non loqui de Pontifice, vt Princeps est temporalis certæ cuiusdam prouinciæ. Nam hoc modo certum est, posse eum ferre leges suis subditis, & in eos etiam gladio animaduertere. Neque hoc negant hæretici, posito quod Pontifex sit Princeps temporalis, quàm negant conuenire illi talem principatum exercere. de qua re in sequenti libro agemus. solum ergo nunc agimus de Pontifice, vt Pontifex est totius Catholicæ Ecclesiæ. Et quarimus, an ille habeat veram potestatem in omnes fideles

in

in spiritualibus, ut habent Reges in temporalibus, ita ut sicut illi possunt condere leges civiles, & punire transgressores temporalibus pœnis; ita Pontifex possit condere leges Ecclesiasticas verè obligantes in conscientia, & possit transgressores punire saltem spiritualibus pœnis, ut excommunicatione, suspensione, interdicto, &c. Nam de potestate temporalis, seu civili, quæ siue directè, siue indirectè Pontifici, ut talis est, convenit, in sequenti libro differemus. Nunc solum de potestate spirituali, siue Ecclesiastica, cuius finis est vita æterna, disputare aggredimur.

ut in iustis lib. 4. conditiones requiruntur

Annorandum est SECUNDO, nos tantum quærendo legibus iustis. Nam iniustæ leges non sunt propriè dicendæ leges, ut Augustinus docet lib. I. de libero arbitrio, cap. 1. Item iusta sit lex, quatuor conditiones requiruntur. PRIMO, ex parte finis, ut ad bonum commune ordinetur; ut enim differt à tyranno, ex Aristotele lib. 8. Ethicorum cap. 10. iste communem, iste priuatam quærit utilitatem, ita enim differt lex iusta à tyrannica. SECUNDO, ex parte agentis, sit ab habente auctoritatem; nemo enim potest legem imponere non sibi subdito. TERTIO, ex parte materię, ut prohibeatur virtus, nec præcipiatur vitium. QUARTO, ex parte formæ, ut debito modo & ordine constituatur, & promulgetur lex; nimirum ut lex eam proportionem seruet in honoribus distribuendis, & oneribus imponendis, quam habent laborum in ordine ad Rempublicam.

Si enim Pontifex iuberet, ut æqualiter in quadraginta ieiunarent pueri, & viri maturi, fortes & debiles, sani & ægroti, lex iniusta esset: item, si statueret, ut soli diuites & nobilitas ad Episcopatum admitterentur, nõ autem pauperes & ingratibiles, licet alioqui doctiores & meliores, absolute esset iniusta, quanquam alicubi aliquando propter aliquam circumstantiam posset esse iusta. Et si autem lex iniusta non sit, sed ex vi sua in conscientia non obliget, tamen distinguendum est de legibus. Nam leges iniustæ ratione materię, id est, quæ sunt contrariæ diuino iuri, siue naturali, siue positivo, non solum non obligant, sed etiam non debent vlllo modo seruari: iuxta illud Actor. 5. *Obedire oportet magis Deo, quam hominibus.* Id quod etiam docet Hieronymus in caput 6. ad Ephesios, Augustinus in Psalm. 124. & serm. 6. de verbis Domini.

Bernardus libro de precepto, & dispensatione. At quæ sunt iniustæ ex parte finis, vel auctoris, vel etiam formæ, seu modi, seruandæ sunt, quando sequeretur scandalum, si non seruentur. Et potest hoc deduci ex illo Matth. 5. *Qui angariauerit te mille passus, vade cum eo, & alia duo; et si quis abstulerit tibi tunicam, da illi & pallium.* Est enim sensus, nõ vt hoc semper faciamus, sed vt parati simus id facere, quando cunque id erit necessarium ad gloriam Dei. Item ex illo 1. Petri 2. *Seruis subditi estote dominis, non solum bonis & modestis, sed etiam dyscolis.*

Annotandum est POSTREMO, multis hæreticis sententiam illam placuisse, quæ docet, non esse in Ecclesia auctoritatem condendi leges, quæ obligent fideles in conscientia. Ita senserunt olim Waldenses, teste Antonino, 4. parte, tit. II. cap. 7. §. 2. summæ Theologicæ. Idem postea docuit Marsilius de Padua in libro quem inscripsit Defensorem pacis, contra quem scribit Pighius lib. 5. hierarchiæ Ecclesiasticæ. Idem docuit postea Ioannes Wicleph, vt patet ex articulo 38. damnato sess. 8. Concilij Constantiensis, vnde colligebat, decretales Pontificum esse apocryphas, & homines stultos, qui illis cognoscendis dant operam. Idem postea IOANNES HVSS, vt patet ex art. 15. Idem postea docuit Ioannes de Westalia. exstat enim adhuc libellus de damnatione articulorum huius Ioannis, facta Moguntia anno M. CCCC. LXXIX. quorum primus erat, non posse Ecclesiæ prelatos condere legem, quæ obliget in conscientia, sed solum exhortari ad seruanda Dei mandata.

Denique, nostris temporibus idem docent Lutherani, & Calvinistæ omnes. Ac primùm LVTHERVS in libro de captiuitate Babylonica, capite de Baptismo: *Quo iure, inquit, Papa super nos leges constituit? Quis ei dedit potestatem captiuanda libertatis nostræ, per Baptismum nobis donatæ, cum neq; Papa, neq; Episcopus, neq; nullus hominũ habeat ius & ius syllaba constituenda super Christianũ hominem, nisi fiat eiusdem consensu?* Similia docet in libro de libertate Christiana, quem refellit Iodocus Clichthoueus lib. 1. sui Antilutheri: & in assertionem arti. 27. quem impugnat Ioannes Roffensis. Sed vehementissimè id egit in explicatione visionis Danielis. Ac, vt factis etiã leges Ecclesiasticas damnaret, anno M. D. XX. rotum

torum corpus Iuris canonici publicè combustit, vt scribit Jo-
annes Cochläus in vita Lutheri.

Idem docet Philippus Melanchthon in Confessione Au-
gustana, artic. 28. & in Apologia eiusdem; & Caluinus lib. 4.
Instit. cap. 10. 11. & 12. quorum sententia ferè est eadem, ad
quædam capita reduci potest. Nam PRIMO docent, Episco-
pos, & proinde etiam Papam posse constituere certum rite-
nem in Ecclesia ad conseruandam disciplinam vtilem, vt
finire, quo die sit eundum ad Ecclesiam, quomodo, & in
quibus sint canendi Psalmi, vel legèdæ Scripturæ in Ecclesia,
sed sic tamen, vt istæ constitutiones non obligent in con-
scientia, nisi ratione scandali; ita vt sit liberum seruare, vt non
seruare, modò absit scandalum aliorum. Non autem posse
Papam, vel Episcopos constituere vllam veram legem, quæ
non sit expressè in Scriptura.

SECUNDO docent, non solùm non posse Papam, aut
Episcopos condere nouam legem, sed nec posse Christianos ob-
gègere ad seruandam legem Dei, iubendo ex auctoritate, nisi
seruetur, & nisi id fiat, in forma iudicij procedendo contra
transgressores; sed solùm exhortando, monendo, & corripi-
endo.

TERTIO docent, esse quidem in Ecclesia potestatem ex-
communicandi, id est, reiiciendi homines incorrigibiles a suo
cœtu, sed hanc potestatem non volunt esse in Papa, aut Episco-
pato per se, sed solùm in Ecclesia, id est, in cœtu ministrorum,
idque populo consentiente. Nec mirum; illi enim Papa, aut
Episcopus sunt esse maiorem Episcopo, nec Episcopum Presbytero
quoad auctoritatem. Presbyteris autem nihil tribuunt, nisi
posse prædicare, & Sacramenta ministrare iis hominibus,
quibus iusserit secularis magistratus.

At in Ecclesia Catholica semper creditum est, Episcopos
in suis diocæsibus, & Romanum Pontificem in tota Ecclesia
esse veros Principes Ecclesiasticos, qui possint sua auctoritate
etiam sine plebis consensu, vel Presbyterorum consilio, leges
ferre, quæ in conscientia obligent, iudicare in causis

Ecclesiasticis, more aliorum iudicum, ac de-
mum punire. Quæ tria breuiter
probanda sunt.

